

भूकम्प तथा अन्य प्रकोप प्रतिरोधी घर निर्माणमा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरु (कृषकिय परिबेश बिशेष)

हसेरा एग्रिकल्चर रिसर्च एण्ड ट्रेनिंग सेन्टर

पातलेखेत १, काभ्रेपलान्चोक

घर जीवनको राजधानी हो। भएको कमाइ भण्डार गर्नु परे पनि, ठण्डाराम भएर रुनु परे पनि, खुसियालीमा राम रौस गर्न मन लागे पनि, दुःख परेर कुना पस्नु परे पनि हामीलाई घर नभई हुँदैन। त्यसैले जीवनमा घरको योजनामा धेरै ध्यान पुर्याउनु पर्दछ। घरको योजनाको महत्व हामीलाई अहिलेको भुँइचालोले राम्ररी सिकाएको छ। अब हामीले यस्तो घरको योजना र निर्माण गर्नु परेको छ जसले हाम्रो बाँकी जीवन र हाम्रा भाबि सन्ततिको जीवनमा पनि यस्तो प्रकोप नपरोस्।

यही बस्तु तथ्यलाई मध्यनजर गरेर हसेराले येही जेष्ठ ७ गते १ सक्षिप्त तर गहन छलफल कार्यक्रम गरेको थियो। उक्त गोस्ठीमा निम्न बिषयहरुमा छलफल भएका थिए-

छलफलका बिषयहरु

१. यस पटकको भूकम्पका सिकाइ हरु के के भए ? निर्माण स्थल, आकार, निर्माण सामग्री, निर्माण तरिका, प्रयोगका तरिका इत्यादिका आधारमा कस्ता घरहरु तुलनात्मक रुपमा सुरक्षित रहे र कस्ता घर असुरक्षित रहे ?
२. यी सिकाइहरुका आधारमा अब पातलेखेतमा निर्माण /मर्मत गरिने घरहरुमा के कस्ता कुराहरु विचार गर्नुपर्ने देखिन्छ ?
३. तत्काल निर्माण गर्नुपर्ने अस्थाई टहराहरुका सबालमा उपयुक्त सामग्री, आकार र तरिका हरु के के हुन सकलान ?
४. हाम्रा बस्ति विन्यासमा पनि केहि सुधारहरु सुरु गर्नुपर्ने देखिन्छ ? यसकालागि हाम्रा सुझाबहरु के के हुन सकलान ?

छलफलमा निम्न व्यक्तिहरुको सक्रिय सहभागिता थियो

१. योहन: ताइवान	२. केदार धिताल: कर्मी
३. क्लेयर लिन: ताइवान	४. बिष्णु तिवारी: पातलेखेत ४
५. बिबेक धिताल: पातलेखेत १	६. बिज्ञान धिताल: पातलेखेत १
७. टिका प्रसाद धिताल: कर्मी	८. सोमान तामांग: पातलेखेत ७
९. श्री कृष्ण धिताल, मथुरापाटी	१०. रंग नाथ धिताल: पातलेखेत २
११. जिम डेनिस, एभ्रिथिंग अर्ग्यानिक नर्सरी	१२. हरि प्रसाद धिताल (आर्मी): पातलेखेत ४
१३. बिष्णु प्रसाद धिताल (पँधेरा): पातलेखेत ३	१४. जुडिथ कनटाकट चेज: एभ्रिथिंग अर्ग्यानिक नर्सरी
१५. बाबुराम धिताल: अध्यक्ष, हनुमान उच्च मा बि ब्यबस्थापन समिति	

छलफलको सहजीकरण श्री गोबिन्द शर्मा, हसेरा ले गर्नु भएको थियो। उक्त छलफलका सहभागी हरुको अनुभव तथा हसेरामा यो भन्दा अगाडि संकलित जानकारीहरु समेटेर यो जानकारी पत्र तयार गरिएको छ।

घरको आकार

हाम्रो क्रिषकिय परिवेशमा घर कमसेकम १५०० वर्ग फुटको हुनु अपरिहार्य छ। हालका हाम्रा घरहरु औशत ३०० वर्ग फिट क्षेत्रफलमा बनेका छन र ३ तलाको उपयोग लिन सकिनेगरी बनाइएका छन। यसरी हुने ९०० वर्ग फिटले नपुगेर हामीहरु छुट्टै गोठ, बाहिर पालि बार्दली र टहराहरु हालिरहेका छौं। अब पनि यी भन्दा साना क्षेत्रफलका घरहरुले हाम्रो गर्जो टार्ने वाला छैनन्। तर यती ठुला आकारका घरहरु भूकम्प प्रतिरोधी हुन नसकेका नजिरहरु पनि हाम्रा वरिपरी स्थापित भइ सकेका छन। त्यसैले पर्याप्त आकारका, सुरक्षित र किफायती घर निर्माण आजको आवश्यकता हो।

मध्य पहाडी परिवेशमा सम्भावित प्रकोपहरु

मुख्यत यस क्षेत्रमा हुन सक्ने प्रकोप भनेको भूकम्प, बाढी, पहिरो, हुरी बतास, आगलागी, चट्यांग, खडेरी, असिना र सरुवा रोगहरु हुन। त्यस मध्ये अन्तिम तिनले घरमा खासै असर गर्दैनन् भने अगाडिका ६ वटा घरको सुरक्षा संग प्रत्यक्ष सरोकार राख्दछन। पहाडी परिवेश भएको हुनाले डूबानको डूबानको समस्या यहाँ छैन र हाल सम्ममा ज्वालामुखी बिस्फोटको पनि सम्भावना देखाइएको छैन।

यी ६ थरि प्रकोप मध्ये पनि भूकम्प बाहेक अरुको केहि न केहि पूर्व अनुमान गर्न सकिन्छ र आत्म सुरक्षाका उपायहरु केहि हद सम्म अपनाउन सकिन्छ। यिनीहरुको असर पनि त्यती धेरै क्षेत्रमा नहुने हुनाले पस्च प्रकोप ब्यबस्थापन गर्न केहि हद सम्म सजिलो छ। तर भूकम्प चैं एकाएक आउने, पूर्वानुमान गर्ने नसकिने र धेरै ठुलो क्षेत्रमा ध्वम्स्कारी तरिकाले आउने भएकोले यसबाट बढी सचेत हुनु पर्दछ। अर्को कुरा भूकम्पका दृष्टिले सुरक्षित घरहरु बाढी तथा पहिरो बाट पनि धेरै हद सम्म सुरक्षित हुन्छन।

हालाकी घर बनाउँदा यी सबै खाले प्रकोपहरु प्रति सजग रहेर बनाउन सकेमा जीवनमा बढी सुरक्षित महसुस गर्न सकिन्छ।

भूकम्प प्रतिरोधी घरहरू

काठ, बाँस, माटोका ढिक्का, स्टिल, आलुमिनियम, फलाम, फलाम सिमेन्ट इत्यादिलाई मूल निर्माण सामग्रीका रूपमा प्रयोग गरिएका घरहरू भूकम्पीय दृष्टिले बढी सुरक्षित देखियेका छन्। यिनीहरूका सबल तथा दुर्बल पक्षहरू यस प्रकार छन् :

घरका प्रकारहरू	सबल पक्ष	दुर्बल पक्ष
काठे घर	वातानुकूलित भूकम्प प्रतिरोधी स्थानीय स्रोतको प्रयोग (सम्भवत) क्षतिको अबस्थामा मर्मत गर्न सजिलो	आगलागीको जोखिम काठ उपलब्ध हुन गारो बन विनाशले गर्दा अन्य समस्याको सम्भावना
बाँसे घर	वातानुकूलित भूकम्प प्रतिरोधी काम गर्न अति हलुको स्थानीय स्रोतको प्रयोग (सम्भवत) क्षतिको अबस्थामा मर्मत गर्न सजिलो आपतकालमा अध्यक्ष ब्यक्तिले पनि तयार गर्न सक्ने	आगलागीको जोखिम ठुला बाढी पहिरोको जोखिम धान्न नसक्ने बाँस उपलब्ध हुन गाह्रो प्रयोग पूर्व उपचारको समस्या काठका पुर्बधारहरू अनिवार्य रूपमा चाहिने अपेक्षित आयु कम हुने
माटा बोरे घर	स्थानीय स्रोतको बढी प्रयोग	श्रम बढी लाग्ने सहजताको तुलनामा धेरै थरि बाह्य स्रोत जुटाउनु पर्ने ठुलो / दुई तले बनाउँन नसकिने
काँचो इट्टाको घर	वातानुकूलित स्थानीय स्रोतको प्रयोग (सम्भवत) भूकम्पबाट धेरै हद सम्म सुरक्षित आगलागी बाट केहि हद सम्म सुरक्षित आपतकालमा अध्यक्ष ब्यक्तिले पनि बनाउन सक्ने काम गर्न अति हलुको	बाछिट्टा आउने ठाउँमा अनुपयुक्त इट्टा बनाउने बेलामा मौसमको प्रभाव धेरै पर्ने
धातुजन्य घर	हलुका र सुरक्षित	खर्चिलो दक्ष व्यक्ति, बिजुली, उपकरण बिना काम गर्न नसकिने जाडोमा अतिचिसो र गर्मीमा अति तातो हुने

		बिद्युत सर्किट चुडिएको बेलामा अति जोखिम हरेक चिज किन्नु पर्ने
सिमेन्ट वाला घर	बलियो सुरक्षित जमानामा चलेको जिबजिबे ठाउँमा पनि बनाउन सकिने	खर्चिलो धेरै प्राबिधिक पक्षको बिचार पुर्याउनु पर्ने धेरै थरि सामग्री जुटाउनु पर्ने बिग्रे भत्केमा पन्छाउन गारो मर्मत गर्दा जोरन नलाग्ने जाडोमा अतिचिसो र गर्मीमा अति तातो हुने हरेक चिज किन्नु पर्ने
सिमेन्ट ब्लक	यातायात साधान पुग्ने ठाउँका लागि छिटो र सजिलो	आयु कम हुने
माटा ढुंगे घर	बलियो वातानुकुलित निर्माण कार्य छिटो हुने सानो परिवर्तन गर्न सजिलो स्थानीय स्रोत र सिप बाटै बनाउन सकिने गारो बाक्लो हुने हुनाले धेरै प्रकारका प्रकोप बाट सुरक्षित	श्रम बढी लाग्ने भूकम्पीय जोखिम अलि बढी ठाउं ठाउँमा राम्रो माटो ढुंगा पाउन गारो

यी सबै पक्ष हरुलाई समेटेर म्याट्रिक्स रयानकिंग गर्दा १) माटाढुंगे घर २) काँचो इँटाको घर ३) बाँसको घर पातलेखेतको अबस्थामा बढी उपयोगी देखिए। थोरै संख्यामै भए पनि अब गाउँ घरमा ढलान घरहरु पनि बढ्ने नै छन्।

यी तिन वटामा पनि बिश्लेषण गर्दा पातलेखेतमा बाँस पाउन गारो र काँचो इँटा बनाउने माटो एवं स्थानको उपलब्धता कम भएको हुनाले माटो ढुंगाको घर लाइ नै प्राथमिकतामा राख्नु पर्ने देखियो। यसै आधारमा माटो ढुङ्गाको घर निर्माण सम्बन्धि हाल सम्मको अनुभव तथा जानकारी एवं हालको भूकम्पको असर सम्बन्धि सिकाइ हरुलाई समेटेर अब घर निर्माण गर्दा ख्याल गर्नु पर्ने कुरा यहाँ प्रस्तुत गरिएको छ। यसै अनुरूप काँचो इँटाको घर, बाँसको घर तथा इँटा सिमेन्टको घरको बारेमा पनि जानकारी पत्र छिटै तयार गरिने छ।

क. घडेरी

१. चिम्ट्या माटो भएको घडेरी छान्ने| घडेरीको बलियोपना १ घन फिटको खाल्डोमा १२ घण्टा पानी राखेर अनुमान गर्न सकिन्छ
२. चिम्ट्या माटो नभएको अबस्थामा घरको आकार सानो बनाउने र निर्माण कार्यमा बढी सावधानी अपनाउने गर्नु पर्दछ
३. पातलेखेतको अहिलेको सरदर अबस्थामा २६ फुट लम्बाई र १६.५ फुट चौडाईको घर बनाउँदा उपयुक्त हुन्छ| यसो गर्दा माथिल्लो तलामा १० फुट लम्बाई र ८ फुट चौडाईको ४ कोठा निकाल्न सकिन्छ जुन आज भोलिको पारिवारिक तथा सामाजिक अवस्थामा अति आवश्यक छ|
४. पातलेखेतको हावापानी अनुसार पूर्व, दक्षिण र उत्तर तिनै तिर केहि खुला भाग राख्न सकिने भएमा राम्रो हुन्छ| हिउँदको जाडोमा दक्षिण आँगनको महत्व हुन्छ भने चैत बैसाखको गर्मीमा उत्तर आँगनको सितल ताप्लु पर्ने हुन्छ|

ख. जग

१. जग खन्दा गहिरो पना मात्रै भन्दा पनि वरिपरिको तह बराबर हुनु पर्दछ र पिंथमा जमिनको कडा सतह भेटिएको हुनुपर्दछ
२. जग कमसेकम ३० इन्ची फराकिलो हुनुपर्दछ
३. जगमा धेरै ठुला भन्दा चापट परेका मझौला ढुंगा प्रयोग गर्नु राम्रो हुन्छ| सलका ढुंगाहरु बिचको अन्तरमा मिल्ने सम्म गुठा हालेर माथिबाट मुछेको चिम्ट्या माटो मजाले ठोकेर लेवल मिलाउनु पर्दछ| हरेक ढुंगा माटोले च्यापिएको हुनुपर्दछ
५. जग मजेरिको सतहमा आइसके पछि ६ इन्च बाक्लो डिपिसी गरेर अनि गारो उठाउनु पर्दछ

ग. गारो

१. ढुंगा माटोको गारो लगाउँदा तल्लो तलामा कमसेकम २२ इन्ची, माझ तलामा २० इन्ची र बुङ्गेल तलामा १८ इन्चीको गारो लगाउनु पर्दछ
२. गारोमा खोपा, खोपे दराज इत्यादि राख्नु हुँदैन
३. गारोको कुल क्षेत्रफलको ३० प्रतिशत भन्दा बढी भाग झ्याल ढोकाले ओगट्नु हुँदैन
४. हरेक तला पुग्ने सलमा वरिपरी बलियो काठ वा सिमेन्ट मसलाको कमसेकम ४ इन्च बाक्लो नस हाल्नु पर्दछ| सिमेन्ट नसमा ३ देखि ४ हार डन्डी राख्नु पर्दछ

घ. मजेरी

१. बाहिरको जमीन भन्दा घर भित्रको मजेरी कमसेकम ६ इन्च अग्लो हुनु पर्दछ
२. मजेरीमा कोठा छुट्याउने बारा ६ इन्चको काँचो इटाको वा ४ इन्चको पक्का इटा सिमेन्टको बनाउँदा घरको दर्बिलो पना बढ्दछ भने कोठा कोठामा आवाजको समस्या पनि कम हुन्छ
३. एउटा मात्र गाई या भैंसी वा २, ४ वटा बारवा पाल्ने कृषकहरुले तल्लो तलाको आधा मजेरी मानविय प्रयोजनको लागि र आधा मजेरी बस्तु बाँध्नका लागि प्रयोग गर्दा खर्च एवं ठाउको सदुपयोग, पशु पंक्षीको हेरबिचारमा सहजता र पशु - मानव सम्बन्धमा सुधार हुन्छ

थाम, निदाल, दलिन र चिर्पट

१. थाम राख्दा मझोरीको तह बाट कमसेकम २ इन्च उचाइमा राख्नु पर्दछ एसले थामलाई चिसो बाट जोगाउँछ र छिटो मक्काउन दिँदैन
२. थाममा साल काटेर निदालमा छिराउनु पर्दछ
३. निदाल गारोमा वारवार पुगेको हुनु पर्दछ
४. दलिन गारोमा बाहिर सम्म पुगेको हुनु पर्दछ र निदाल बाट कमसे कम ६ इन्च निस्किएको हुनु पर्दछ
५. कमसेकम ५ वटा अथवा सके सम्म धेरै दलिनमा चुकुल ठोकेर निदाल र गारोमा अड्काउनु पर्दछ
६. सिक्वा पटिका चिर्पट हरुलाई गारोको बाहिर सम्म पुर्‍याउनु पर्दछ र दलिनमा किला ठोकेर अड्याउनु पर्दछ
७. गारोको दुवै तिर नस निदाल र थाम दिन सके अति राम्रो हुन्छ
८. निदाल जोड्नु परेको अवस्थामा दुई टुक्राको बिचमा अंकुसे गाँस अनाउनु पर्दछ र गाँस लाई अनिवार्य रुपमा थामको माथि पार्नु पर्दछ
९. गारो लगाएर कोठा बार गर्ने अवस्थामा थामको जरुरत नपर्न सक्दछ

च. झ्याल ढोका

१. झ्याल तथा ढोकाहरु घरको सुर बाट र एक आपसमा कमसेकम ३ फिट पर हुनु पर्दछ
२. गारोको क्षेत्रफलको ३० प्रतिशत भन्दा बढी भाग झ्याल ढोकाले ढाक्नु हुँदैन
३. ४ फुट भन्दा लामा वा अग्ला झ्याल राख्नु तेती सुरक्षित हुँदैन
४. झ्याल ढोकाको माथि लामा लामा तारिहरु राखेमा झ्याल ढोका फेर्नु परेको अवस्थामा सजिलो हुन्छ
५. घरमा दुइवटा ढोकाहरु हुनु राम्रो हुन्छ
६. आपत्कालमा चोटाको झ्यालहरु बाट पनि बाहिर निस्कन सके ब्यबस्था गर्नु पर्दछ
७. कोठाहरुमा सन्मुख झ्याल वा भेन्टिलेसन को ब्यबस्था गर्नु पर्दछ
८. झ्याल ढोकाहरु बाहिर खुल्ने हुनु आपतकालिन निकासका हिसाबले राम्रो हुन्छ

छ. भरयांग

१. कोठे भरयांग बनाउनु राम्रो हुन्छ
२. तलको र माथिको भरयांग सिधा तल माथी पार्नु राम्रो हुँदैन
३. भरयांग ४५ डिग्री भन्दा ठाडो हुनु हुँदैन र फलेकहरु पनि ९ इन्च वा २० सेमी भन्दा साँघुरा राख्नु हुँदैन

ज. कोठाहरु

१. परिवारका जेष्ठ सदस्यहरुका लागि ढोका तथा आँगन नजिकैको कोठा उपयुक्त हुन्छ
२. किशोर किशोरी सदस्यहरुका लागि अलि गोपनियता रहने खालको माथिल्लो तलाको कोठाहरु उपयुक्त हुन्छ
३. बयस्क सदस्यहरुको कोठा माखलो तलामा सामाजिक सम्पर्कको दिशामा राख्नु पर्दछ
४. बतिको स्विचहरु ढोका भित्र छिर्दा दाहिने पर्ने गरेर ठेलोको नजिकै ३.५ फिटको उचाइमा राख्नु पर्दछ

झ. बुङ्गेल र छाना

१. बुङ्गेलमा अन्नपात वा अन्य गरुंगा सामान भण्डारण गर्नु हुँदैन, यो भाग लाई हलुका राख्नु पर्दछ चुली गारो सके सम्म होचो लगाउनु पर्दछ
२. छाना जस्ता पाताको राखदा हलुका हुन्छ। यसको मुनि प्लाई वा मान्द्रो ठोकदा जाडो गरिमा केहि राहत मिल्दछ
३. छानामा एकपटी बाट पसेको हावा अर्को पटि बाट सिधै निस्कन सक्ने हुनु पर्दछ अन्यथा हुरीले छाना उडाउने सम्भावना हुन्छ
४. छानामा पर्याप्त काठहरु हालेर मजबुत बनाउनु पर्दछ

यँ. घर वरिपरी

१. घर संग जोडेर बार्दली वा पालि बनाउँदा घरको ठाउँ बढ्दछ र दर्बिलो पना पनि बढ्दछ
२. घरको बाहिरि भित्तोमा सानो बीउ बैंक राखेमा खोजेको बेलामा बीउ भेट्टाउन सजिलो हुन्छ
३. घर वरिपरिको बलेसी तथा अन्तको तप्किनिहरु राम्रि बग्नेगरी भल निकास बनाउनु पर्दछ
४. घर नजिकै, अझ भए सम्म माथि पट्टी, पानि पोखरी बनाउनु पर्दछ र तेस्मा पानीको मात्रा कायम राख्नु अति उपयोगी हुन्छ
५. उपयुक्त स्थानमा आ आफ्नो ठाउँ अनुसारका सामाजिक सांस्कृतिक संकेतहरु राख्नु पर्दछ
६. अचेलको परिबेश अनुसार भान्सा बाहिर बनाएमा धुवाँ बाट घर कालो हुन पाउँदैन
७. भण्डार कक्षहरु पनि घरको भुइँ तलामा वा बाहिर पटि बनाउँदा सुरक्षित हुन्छ
९. घर वरिपरी सुगन्धित जडिबुटी, रंगी चंगी फुलहरु रोप्नाले मनमा आनन्द हुन्छ र मानसिक उर्जा बढ्दछ
१०. हावाको दिशा र घामको दिशा मिलाएर केहि बहु उपयोगी बिरुवा रोप्नु राम्रो हुन्छ
११. घरको नजिकै करिब १०० वर्ग मिटर बराबरको करेशा बारी छुट्याउनु आवश्यक छ। यो जमिनलाई ४ प्लटमा बाँडेर हरेक प्लटमा ४, ४ थरि तरकारीहरु लगाएमा परिवारका सदस्यहरुको रुची अनुसारका तरकारी खान पाइन्छ। यसले परिवारका सदस्यहरुको स्वास्थ्य र खुसियाली दुबै पक्षको बिकास गर्दछ
१२. गोठ बाहिर बनाउनु पर्ने अवस्थामा हावाको दिशा अनुसार गोठको गन्ध भुसुना घरमा नआउने दिशामा राख्नु पर्दछ
१३. शौचालय घरको नजिकै, तेर्सो बाटो पर्ने गरि राख्नु पर्दछ र शौचालयको गन्ध तथा आवाज घर तथा बढी मानविय क्रियाकलाप हुने ठाउँमा नआउने गरि ठाउँ तथा निर्माण तरिकाको छनौट गर्नु पर्दछ . दिशा पिसाबलाई गोबर ग्याँस वा जैविक मल उत्पादनमा प्रयोग गर्नु पर्दछ
१४. घरको नजिकै धेरै अग्ला रुखहरु राखदा जोखिम हुन सक्दछ। हावा हुरी आउने दिशामा, ठाउँ मिल्ने र पुग्ने छ भने, थुम्क्यैला रुखहरु रोपेर घरलाई हावा हुरीबाट सुरक्षित राख्न सकिन्छ
१५. छानाको पानि संकलन गरेर सौचालयमा, स्नानागारमा, गोठमा तथा खेत बारीमा प्रयोग गर्न सके राम्रो हुन्छ
१६. सानै भए पनि सौर्य उर्जाको प्यानेल, सोलार ड्रायर, हावा पंखा, ढिकी, जाँतो इत्यादि उर्जा उपयोगी सामाग्रीहरु घरमा राख्दा परिस्थिति विशेषका कामहरु सजिलो हुन्छ
१७. घर भित्र तथा बाहिरका बाटाहरु खुला राख्नु पर्दछ ता की हतारमा हिंड्दा कुद्दा अल्झिने लडिने नहोस्

१८. घर भित्र तथा बाहिरका सामानहरु सधैं निश्चित स्थानमा राख्ने गरेमा यतिकैमा त सजिलो हुन्छ नै आपतको बेलामा भेट्टाउन प्रयोग गर्न पनि सजिलो हुन्छ

१९. काठपात आपद कालको अति आवश्यक चिज मध्येको हो। त्यसैले आफ्नो जमिन र सामुदायिक बनमा रुखपातको संरक्षण गर्नु पर्दछ

२१. समुदाय हाम्रो ठुलो सम्पत्ति हो। समुदायका सबै सदस्यहरु संग सुसम्बन्ध कायम राख्नु पर्दछ। सानो लोभ वा घमण्डका कारण बिग्रिएको सम्बन्धले अप्ठ्यारो परेको बेलामा ठुलो सहयोग गुमाउन सक्दछ

घर बनाउँदा ख्याल गर्नु पर्ने यी मुख्य कुराहरु हुन्। यी बाहेक अन्य कुराहरु आफ्नो अनुभव तथा जानकारी बाट एवं अन्य जानकार व्यक्तिहरुको सल्लाह बाट निधो गरि गर्नु गराउनु पर्दछ. संग संगै कतिपय कुराहरु आफ्नो स्थान विशेष, रुची विशेष र अवस्था विशेष ले पनि फरक पर्न सक्दछन् . ति कुराहरुलाई ख्याल गरेर आ आफ्नो घर निर्माणको सुक्ष्म योजना तयार गर्नु पर्दछ .

अस्थाई आबासका लागि भने १० फिट चौडाई, बिस फिट लम्बाई र औसत ८ फिट उचाई भएका कमसेकम २ झ्याल र भेन्टिलेसन भएका टहरामा दुई कोठा बारेर बनाउँदा उपयुक्त हुने देखियो.

अब बन्ने घरहरु सुरक्षित र सजिला हुन
ति घरमा परिवार र समुदाय खुसि रहनु
यी ज्ञानका कुराहरु सबैतिर प्रयोग होस
नयाँ कुरा निकालन प्रयोग - बहस चली रहनु

- गोबिन्द शर्मा

जेष्ठ ११, २०७२

